

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 2. Motiva servandi castitatem 1 quia est grata Christo. 2. Est hostia, Sacrificium. 3. Angelica virtus , facit Angelos. 4. Amica Sapientiæ, Prophetiæ. Ex Veteri, & Novo. 5. Castitatis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

TITULUS. VI.
CASTITAS.

§. I.

Figura, & Symbola.

Ex Veteri, Novo, Patribus, & aliis.

Vestivis, cum stola byssina. Gen. 41. 42. Byssina vestis coelitem habitus est, juxta illud Apoc. 19. 14. *Exercitus vestium byssinò albò.* Hanc stolam byssinam accepit Joseph, postquam Gen. 39. 12. in adulteræ manu pallium reliquisset: ut intelligeremus, quàm proximus celestis patriæ civibus sit, qui à libidine illæsus abijt. Incertò auct.

Præcepit Holofernes, ut ascenderent contra Bethuliam. Judith 7. 1. *Bethul* Hebræis *Virginem* sonat. Castitatem igitur significat Bethulia & Virginitatem. Præcepit tartareus Holofernes &c. id est, contra castitatem. Ex Nupr. Jonghea Exh. 12.

Quæsitis lanam, & linum &c. Prov. 31. 13. Lana carnale aliquid, linum verò spirituale, significat: quia in ordine vestimentorum interiora sunt linea lanea verò exteriora. Lana etiam de commixtione animalium nascitur; linum verò, sine carnis voluptate, de terra procreatur: ideo castitatis imaginem præferre videtur. S. Aug. s. 217. de temp.

Collum tuum, sicut turris eburnea. Cant. 7. 4. Ebur notat elephantinam (elephas enim animalium castissimus est) castitatem, & munditiam; quâ pollebunt Judæi in fine Mundi Apoc. 14. 1. *Causa cur elephas sit castus, est ejus sagacitas, & amor longævæ vitæ: castitas enim vitam prolongat, quam libido abbreviat.* Beda in illud Pf. 44. 9. *à domibus eburneis: domus eburnea est cor innocentissimum, & castissimum.* In ebo-re enim est candor; in candore designatur innocentia. Corn. hic.

Vestimentum ejus sicut nix. Matth. 28. 3. Drogo Ost. l. 1. de Sac. Dom. Pass. quid per candorem nivis, & vestimentorum speciem, nisi corporis nostri frigida, & mundissima, castitas signatur? quæ præfidentis in se angelicæ claritati similis, & testimonium præbet, & obsequium. Frigiditas navis, & candor vestis, castitatis angelicæ signum est. Ut ergo exterior vestis interiori candori respondeat, veste albâ apparet exterius. Sylveira hic.

Sint lumbi vestri præcincti. Luc. 12. 35. q. d. mortificate luxuriam, studete Castitati. Ità Aug. Greg., Basil. Hier. Cingulum Symbolum castitatis. Corn. in 1. Petri c. 1. v. 13. *Succincti lumbos.* Habet cythara suam anima nostra. Cythara est caro nostra, quando septiformem accipit spiritum in baptismatis sacramento. Testudo enim, dum vivit, luto mergitur; ubi mortua fuerit, tegmen ejus aptatur in usum canendi. Similiter caro nostra, si vivat illecebris corporalibus, in quodam cæno vivit, & voragine voluptatum. Si luxuriæ moriatur, atque incontinentiæ, tunc veram vitam resūmit; tunc edere incipit bonorum operum

dulce modulamen. Dulcis sonus est castimonie; dulcis sonus timentium Deum. S. Ambr. in Pf. 42.

Castitatem palmæ similem existima. Siquidem palma corde cum sit albicante, circumcirca verò scæter furculis, & aculeis, quibus ejus candor muniatur. - O castitas! quæ homines Angelis similes reddis! - ô castitas, currus spiritualis, possessorem suum in sublime evehens! O castitas, quæ rosæ instar, in medio animæ, & corporis, flores! S. Ephrem. de Castitate.

Castitas virtutum omnium est lilium. Nihil pulchrum, nisi per puritatem. Cor mundum, & castum, ad instar conchæ margaritifera est; nullam, nisi quæ de cælo venit, aquæ guttam recipientis. S. Franc. Sales. parte 3. c. 12.

Radix est; inimica pesti angelica dicitur. Verè Angelica est Castitas, quæ pellit animæ pestem libidinem, & angelos nunquam non amicos habet, Drex. horol. tut. angeli. hora 5. noct. c. 5.

Mussela, mus Armenicus, mavult occidi, quàm scædari. Nieremb. hist. de animalib.

§. II.

Motiva servandi Castitatem.

Primum:

Quia est grata Christo.

Pascitur inter lilia. Cant. 2. 6. Amat florigeram patriam flos de radice Jesse, & libenter inter lilia pascit flos campi, & lilium convallium. S. Bern. f. 3. in annunt. Dom.

Veni de Libano sponsa mea. Cant. 4. 8. 9. O Libane! tua par cælo dealbatio. Ità places sponso, ut, qui Dilectam rarò, vocavit, & sæpe neglexit, ter eam advocet coronandam. Nunquam coronam ab eo promeruit, nisi cum albicavit; nunquam eam vulneravit, nisi candore suò; nec ex horto omnigenis floribus, nec ex domo cedrina; nec ex cellariis, in quibus charitate initiata est, dilectum ad se rapuit; sed tantum à Libano: *veni! veni! veni!* Præ cæteris gemmis, præ cæteris pretiosus unus castitatis candor. Qui lavant stolas suas in sanguine agni, non eas purpurasse dicuntur, sed dealbasse. Oliva l. 3. Strom. hic.

Castitas est gratissimum Christi domicilium. Jo. Clim. gr. 15.

Castitas est Christi jucundum diversorium, & terrestris clypeus cordis. Id. ib.

Secundum:

Castitas est hostia, Sacrificium.

Qui corporis, & animæ castitatem, & innocentiam, custodiunt; illi equidem par turturum, aut duos pullos columbarum, Domino offerunt. Euseb. Emisf. hom. in Purif. Virg.

Virginitas holocaustum Christi est. Universa castitas, sive in virginitate, sive in viduitate, sive in continentia, hostia Christi est. S. Hier. in Pf. 95.

Pulcherrima victima est, piam mentem, & castam carnem, habere. S. Isid. Pelus. l. 3. ep. 75.

Ter-

Tertium :

Castitas, Angelica virtus, facit Angelos.

Castitas angelos facit. Qui eam servavit; Angelus est; qui perdidit, diabolus. S. Ambr. lib. de Virginit.

Differunt quidem inter se homo pudicus, & angelus; sed felicitate, non virtute. Sed tamen, licet illius castitas felicior, hujus tamen fortior esse cognoscitur. Sola est castitas, quæ in hoc mortalitatis & loco, & tempore, statum quandam immortalis gloriæ representat. S. Bern. in epistolis.

Castitas, quæ homines Angelis similes reddis &c. Vide hic § 1. ante finem.

Non ignoremus Castitatis gloriam: Angelica enim est corona, & supra homines hæc perfectio. Patemus corporibus, quæ lucere debent sicut sol. S. Cyrill. Jerof. Catech. 12.

Nullâ virtute tam propriè carnales homines à spiritualibus angelis imitatione conversationis æquantur, quam meritò, & gratiâ, castitatis. Cassian. l. 6. c. 6.

Angeli Dei non apparent promiscuè hominibus; sed iis, qui purò, casti quæ sunt animò. Titus Bostrenf. in c. 1. Luc.

Vide tit. Joan. Evangelista.

Quartum :

Castitas amica Sapientie, prophetie.**Ex Veteri, & Novo.**

Somnium regis unum est. Gen. 41. 25. Tantam lucem habere meruit Joseph, ex quo victor contra impudicam heram evasit. Qui puer olim somniorum suorum intelligentiam non acceperat, jam nunc aliena somnia intelligit, & fit verus propheta. Lud. Alvarez Illustr. hic.

Bethulia idem est, quod Dei Virgo. Huc missus ab Holoferne Achior, Judith 6. 7. lucis frater. Quò enim lucis splendorem mitti oportebat, nisi ad Dei Virginem? nam Virginitas multò splendore luget. Sybillis profuit ad Sapientiam Virginitas. S. Hier. l. 1. contra Jovin. quarum insigne Virginitas, & Virginitatis præmiùm Divinatio. S. Clem. Alex. l. 1. Strom. c. 2. de Virg. prud. Matth. 25. 1. prudentes animæ, & mundæ, ut virgines; cum intelligant, fitas se esse in mundana inscitia, lumen accendunt, & mentem excitant; tenebras illuminant, & ignorantiam expellunt. Velloso in Judith 6.

Vos estis sal terra; vos estis lux Mundi. Matth. 5. 13. 14. Sal exsiccat carnes ab omni pravo humore, & præservat à corruptione. Sint doctores incorrupti castitate; & tunc, ut lux; per sapientiam fulgebunt. Sylv. in Act. 23. q. 9.

Vixerat Anna cum viro suo annis septem à virginitate sua. Luc. 2. 36. Castitas animam disponit ad receptionem divinarum consolationum, & revelationum; sicut è contrà luxuria hebetat intellectum. Sic teste S. Hier. lib. 1. adv. Jovin. Ezechiel, mortuâ uxore, elevatus est à Domino, & vidit arcana cœlestia; quod ei non evenit illâ vivente. Inter 12. Apostolos, ut ait S. Ambr. super 2. c. ep. 1. Corinth. solus Joannes Polyant. Sacr. Tom. 1.

fuit Virgo, & sic elevatus ad tam divina secreta. Paulus inter cæteros Apostolos, virgo, raptus in tertium cœlum, S. Thomas Aquin. Angelicus Doctor ob hanc virtutem. Sybillæ virgines, licet gentiles, donum prophetiæ habuerunt. Did. Stella in c. 2. Luc.

Aperuit illis sensum. Luc. 24. 45. Non omnibus Deus intellectum aperit; sed his, qui avulsi sunt à sterilibus scientiis, & delectationibus pravis. Sic enim Dominus per II. 28. 9. dicit: quem docebit scientiam? ablatis à lacte &c. Sim. Cass. l. 14.

S. Paulus 2. Cor. 6. 6. agens de Dei ministris, ait, quòd sint in castitate, in scientia. Ubi castitas scientiæ præponitur: quia præparat, & facit aptum, ad scientiam. Sylv. in Act. 23. q. 9.

Estote itaque prudentes 1. Petri 4. 7. Syll. estote casti.

Meritò Christus Joanni tanta revelavit, qui præcellerat omnibus privilegiò castitatis. S. Aniel.

Consideremus dilectissimi, quanta gloriæ vir iste (Joannes) credendus est; qui per quoddam adoptionis arcana mysterium filius Virginis est, & pater Salvatoris. Hinc est, quòd mentem ejus omnipotens Deus ad tantum puritatis, & mysticæ revelationis, culmen evexit. Petr. Dam. l. 2. de S. Joanne.

Quintum :

Castitatis excellentia, dignitas.**Ex Veteri, & Novo.**

Joseph Filius tuus vivit. Gen. 45. 26. dicunt filii Jacobo cum magnò gaudio. Orig. hom. 15. in Gen. Si, ponamus, potuisset vinci à libidine, & peccare cum uxore domini sui; non puto, quòd hoc à patriarchis de eo nuntiatum fuisset patri ejus Jacob, quia filius tuus Joseph vivit, hoc enim si fecisset, sine dubiò non vivebat. Sylv. in Act. c. 9. q. 36.

Cum Holofernes Judith 7. 1. innumerò Bethuliam obediisset exercitu, & omnis Israelitarum virtus perturbata languesceret; egreditur castitas oppugnatura lasciviam; & ad interitum superbiæ humilitas sancta procedit. Ille pugnabat armis, ista jejuniis; ille ebrietate, ista oratione. Igitur quòd omnis Israelitarum populus facere non potuit, sancta vidua castitatis virtute perfecit B. Fulgentius ep. de statu viduali.

Candidiores Nazarai ejus nive Thr. 4. 7. Hugo Card. Nix comparatur castitati: quia sicut nix ex alto descendit; ita nemo est castus, nisi donò special. Nix, Lem. Mibi candor ab alto, Picinelli.

Nemagnitudo revelationum &c. 2. Cor. 12. 7. Castitas adeò nobilis, & generosa, ut ex nulla alia possit quis superbiis gloriari; sicut ex nullo alio vicio, quàm oppositò castitati; major humilitatis occasio confurgit. Mendoza in 1. Reg. 1.

Es peperit filium masculum. Apoc. 12. 5. Ecclesiæ populus is demum filius masculus rectè appellatur, qui carnis voluptatibus, sensuumque illecebris non frangitur. S. Andr. Casar.

Ep. hic sect. 11.

E.

Ex

Ex Patribus, & aliis.

Mirum dictu est; nutritus (nobilis Salviae maritae) in palatio, contubernalis, & condiscipulus Augustorum; quorum mensae ministrat orbis, & terrae, ac maria servant; inter rerum omnium abundantiam, in primo aetatis flore, tantae verecundiae fuit, ut virginalem pudorem vinceret, & ne levem quidem in se obsceni rumoris fabulam daret. S. Hier. ep. 9. ad Salvinam de serv. viduit.

Sicut candor materialis, vel albedo, est caput, & fundamentum, aliorum colorum, ut dicit Philosophus; sic castitas est quasi caput, & fundamentum, aliarum virtutum. S. Bonav. diet. sal. c. 23.

Majus est corpus subjugare, quam sibi regna subicere. S. Bonav. ferm. de S. Nicolao Ep.

Castitas ubique spargit fragrantiam sui intacti corporis. -- Nihil sic hominem super propriam fragilitatem elevat, sicut virtus castitatis, quae oculis etiam vim infert. -- Jan patet clarius; quia castitas de caelis sumpsit originem, & a consortibus nobilissimis traxit progeniem; cum sit filia coelestis Jerusalem, & cognata Superiorum. Thom. Kemp. ferm. 4. ad fratres. Castitas velut quidam carbunculus in Sanctorum vita semper emicuit. Id. f. 5. ad fr.

Parce corpori tanquam templo Spiritus Sancti; ne parva voluptate vendatis magnam dignitatem. S. Cyrill. Jerof. Catech. 4.

Castitas vera est, & aeterna, formositas. S. Zeno. f. de pudic.

Sine sanguinis effusione gloriosum martyrij triumphum obtinuit: quod enim carnificis mucrone non pertulit, hoc in seipso castitatis amore complevit. S. Laur. Just. f. in festo S. Hier.

Castitas virtutum omnium est lilium. Nihil pulchrum, nisi per puritatem. S. Franc. Sales. p. 3. c. 12.

§. VI.

Castitatis Exempla ex Sacris Scrip- toribus.

NOe, cum quingentorum esset annorum, genuit Sem. Gen. 5. 31. Oleast. commendat valde castitatem, & continentiam Noe, qui quingentis annis coelibem vitam duxit: & ideo forte tam gratus esse Deo meruit; ut in toto terrarum orbe solus in oculis Dei justus videretur: de nullo enim alio legimus, generationem tam diu distulisse. Quod exemplum discimus, Deo semper continentiam placuisse. Ramirez in ep. Chr. ep. 5.

Refert Zonaras Isaacium Comnenum Imp. peregrè profectum in morbum incidisse. Consultatum de remedio; & a medicis, qui corporis magis, quam animae, curam habere solent, consultum, ut consuetudine mulieris morbum levaret. At is fidei à se datae memor, cum periculo mortis reculavit. Stengel. t. 2. div. judic. c. 32.

Juxta Sinam montem in Arabia cum à barbaris Saracenis, sancti quidam monachi interficerentur, inventus quidam juvenis, qui amore castitatis occidi potius maluit, quam vestem exuere; cum nunquam à se visum nudum corpus suum diceret. Kircherus 19. Jan. S. Nilus narrat.

Edmundus Cantuar. Ep. adhuc adolescens ab impudicis foeminis ad impudicos amores saepe invitatus, admirandè semper constantià repugnavit; semel etiam virgis insidiatricem excipiens ad frugem correxit. Surius 16. Novembr. Bernardus Senensis. cum jam praesenti periculo perden- dae pudicitiae fringeretur; inter angustias, & preces, hoc unicum reperit consilium: flagro, quod ad manus tunc erat, invitantem foeminam excepit, & in ea omnem libidinis ardorem extinxit. Id. 2. Maij. S. Thomas Aquin. raptò ex igne tititione pugnavit. Volstanus foeminae ad flagitium alleclanti colaphum inflixit. Drex. palaestr. Chr. §. 3.

Castitatis varia alia motiva.

Ex Veteri, Novo, Patribus, & aliis.

Et super capita columnarum opus in modum lilij posuit. 3. Reg. 7. 22. Lilia, Symb. castitatis, etiam super capitella columnarum reticulata erant: ut intelligas; ad quaecumque vel altissimam, castitatem daemonem sua retia tendere. Incertò Authore.

Babylonio regi pueros adesse jubebant, in quibus nulla esset macula, decoros formà, & eruditos omni sapientià. Dan. 1. 4. Et coram principibus caeli Squalent cogitationes tuae in sterquilino? Tunc adstante angelò sordere non times? Oliva l. 5. Strom. §. Ego ero tecum Judith 6.

Qui videtur mulierem ad concupiscendum eam, jam machatus est eam in corde suo. Matth. 5. 28. Salvian. l. 3. de gubern. Dei: hinc intelligere planè possumus, quam castos nos esse Salvator jussit; qui etiam licentiam visionis abscedit. Quam pura est pupilla oculi, tam pura est Christiani hominis vita.

Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra, ut abstinere vos à fornicatione. 1. Thess. 4. 3. Et ne forte dubium nobis relinquere, vel obscurem, quidnam sanctificationem voluerit appellare? utrum justitiam, an charitatem, humilitatem, gratiam? infert, & manifestè designat: hæc est voluntas Dei &c. ut abstinere vos à fornicatione. Jo. Cass. de cænob. instit. c. 15.

Inter omnia Christianorum certamina sola duriora sunt proelia castitatis; ubi quotidiana est pugna, & rara victoria. S. Aug. f. 250. de temp.

Difficile est invenire hæreticum, qui diligat castitatem. S. Hier. l. 2. in Os. c. 9.

Noxia Castitati. vide tit. gula, vinum, otium, oculi.

§. III.

Castitatem tuendi amuleta, & media.

Mortificatio.

DUO ubera tua, sicut duo binnuli caprea gemelli, qui pascuntur in liliis. Cant. 4. 5. *Vadam ad montem myrrhae?* v. 6. Gilbert. f. 28. in Cant. an forte lilia hæc non sunt aliena, nec longè posita à monte myrrhae? sed magis nascuntur in illo? Ità quidem est: nusquam lætius nascuntur lilia, quam in monte myrrhae; nusquam magis illæsa ser-